

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-6-82-73>

УДК 37.378

Величко І.Г., Кострикін А.А.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ДОСЛІДЖЕННЯ КОРИСТІ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ ЯК ЗАСОБІВ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ СФЕРИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Анотація. У статті обґрунтовані поняття «іншомовної компетентності» та «інтернет-ресурсів». Досліджується теоретичне питання формування іншомовної компетентності майбутнього спеціаліста та розглядається питання доцільності розширення і поглиблення лінгвістичної підготовки кадрів сфери сільського господарства. При цьому висловлюються аргументи на користь реалізації професійно-орієнтованого мовного навчання, що відповідає прагматичним прагненням студентів. Зроблено певний огляд добірки інтернет-ресурсів з розвитку різних видів мовленнєвої діяльності та можливості їх інтеграції до процесу іншомовної підготовки майбутніх фахівців сфери сільського господарства України. Автори висловлюють певну цілісну позицію з даного питання, демонструючи приклади використання сучасних інтернет-ресурсів та показуючи певні позитивні та (негативні) моменти впливу ресурсів інформаційних технологій на процес навчання.

Ключові слова: інтернет-ресурси, інформаційні технології, компетентність, іншомовна компетентність, професійно-орієнтоване навчання.

Velichko Irina, Kostrykin Andriy

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

RESEARCH OF THE BENEFITS OF USING MODERN INTERNET RESOURCES AS MEANS OF FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE OF FUTURE EMPLOYEES IN THE FIELD OF AGRICULTURE OF UKRAINE

Summary. The concept of "foreign language competence" and "Internet resources" is substantiated in the article. The theoretical question of formation of foreign language competence of a future specialist is investigated and the question of expediency of expansion and deepening of linguistic preparation of personnel in the sphere of agriculture is considered. At the same time, arguments are made in favor of implementation of professionally-oriented language learning, which meets the pragmatic aspirations of students. Internet resources have been found to be a collection of integrated technical and software tools, as well as information intended for publication on the World Wide Web. The Internet resources can contain information in the text, graphic or multimedia form. The use of modern Internet resources as means of forming of foreign language competence of future workers in the field of agriculture of Ukraine is shown quite holistically in the article. Accordingly, the use of modern Internet resources is indispensable in modern foreign languages learning. However, we should remember that technical means are, after all, only auxiliary technical means of learning. To get real positive results and skills demonstrated by students you should reasonably use these resources in the teaching process. A review concerning selection of Internet resources for the development of various types of speech activities and the possibility of their integration into the process of foreign language training of future specialists in the field of agriculture in Ukraine is done. For today social and Internet services have proved their worth changing the educational process radically, making it more personal and practice-oriented. Researchers identify the following important characteristics of Internet services for educational purposes: personalization, user collaboration, networking, information accumulation and content modification. The authors express a certain holistic position on this issue, demonstrating examples of the use of modern Internet resources and showing certain positive and (negative) aspects of the impact of information technology resources on the learning process.

Keywords: Internet resources, information technologies, competence, foreign language competence, vocational training.

Постановка проблеми. В умовах розвитку інформаційного суспільства та модернізації системи вищої освіти активно спостерігається тенденція стрімкого зростання зацікавленості науковців до проблем впровадження інформаційних технологій у навчальний процес. Сучасні пріоритети іноземної освіти мотивують педагогів до пошуку нових результативних ресурсів викладання, які дозволили б досягти більш високих результатів у процесі навчання. Головним завданням та проблематикою перед сучасною іншомовною освітою є формування у студентів

зацікавленості до самоосвіти, самовираження, творчого підходу до процесу навчання, тому що саме ці аспекти вважаються найпотужнішими інструментами у навчальному процесі, саме вони спонукають слухача до активного навчання та розвитку. Одним із засобів вирішення цієї проблеми є використання сучасних інтернет-ресурсів, що сприяє створенню умов для формування іншомовної компетентності майбутніх працівників сфери сільського господарства України та допомагають створити атмосферу так званої «ситуацію успіху», коли слухач може сам контр-

оловати свій процес отримання знань, а також безпосередньо розраховувати на допомогу та поради викладача. Цілком очевидним і зрозумілим є той факт, що впровадження різних технічних засобів у практику викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах України не є чимось новим. Нині дуже активно в педагогічній практиці спостерігаються певні етапи комп'ютеризації навчально-виховного процесу, які активно впроваджуються та мають певний розвиток у вищих навчальних закладах країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема формування іншомовної компетентності із застосуванням Інтернет-ресурсів активно вивчалась протягом певного часу як вітчизняними, так і зарубіжними дослідниками, які пропонували до розгляду різні шляхи впровадження вищезазначених технологій у навчання іноземним мовам. Методи реалізації вивчення засобів Інтернет-ресурсів для формування іншомовної компетентності слухачів висвітлені в працях Ю. Британ, І. Корейби, Я. Крапчатової, О. Нестеренко, Є. Полат, С. Радецької, Ю. Романюк та інших; що стосується розмовної та письмової мови – О. Биконі, Я. Дьячкової, Є. Ленської, О. Огурцової, О. Середи, В. Свиридюк, І. Федорової та інших. Як зазначають автори у своїх нарощках, використання Інтернет-ресурсів у викладанні та вивченні іноземних мов має певний на якість навчального процесу, забезпечує досягнення певної мети завдяки активному і креативному ставленню до процесу навчання, створює умови для автономії, співтворчості, міжкультурного і критичного мислення. Проте традиційна система іншомовної професійної підготовки майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах, де іноземна мова вивчається як необхідний складник майбутньої професійної діяльності, при всіх її здобутках не повною мірою відповідає тим вимогам, які висуваються суспільством до вимог іншомовної компетентності майбутніх працівників сфери сільського господарства України

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Маємо зазначити, що аналіз вітчизняного і зарубіжного досвіду щодо використання різноманітних технологій, які сприяють формуванню іншомовної компетентності слухача, переконують нас в необхідності забезпечення та вивчення природи інтерактивності у процесі здійснення навчально-пізнавальної діяльності для комунікаційної взаємодії учасників навчального процесу, самоконтролю та самокорекції, яка є недостатньо доліжджена та вивчена. Як показує практика, достатньо сприятливим середовищем для забезпечення ефективності реалізації мети освіти стають Інтернет та комп'ютерні технології.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є аналіз сучасних інтернет-ресурсів, як засобів формування іншомовної компетентності майбутніх працівників сфери сільського господарства України.

Виклад основного матеріалу. На жаль, серед науковців немає єдиної точки зору щодо визначення поняття «іншомовної компетентності». Так, О. Тарнопольський трактує іншомовну компетентність як гнучку систему лінгвістичної компетенції, яка включає в себе знання про

звукову систему сучасної іноземної мови, релевантні перцептивні та артикуляційні навички, вміння адекватно оперувати ними відповідно до мовної ситуації, а також комплекс внутрішніх переконань і цінностей, які забезпечують високу якість професійної міжкультурної комунікативної діяльності [5, с. 42]. Проте, у наведеному визначенні відсутній рефлексивний компонент (звернення уваги суб'єкта на самого себе, свою свідомість, свою діяльність, який є невід'ємною частиною іншомовної компетентності).

О. Бігич, наприклад, під іншомовною компетентністю розуміє здатність індивіда на основі фонетичних знань, вимовних та інтонаційних навичок адекватно розпізнавати на слух автентичне мовлення та коректно оформлювати власне висловлювання, враховуючи норми вимови іноземної мови, ситуації спілкування, стилі та інші соціолінгвістичні особливості мовлення, а також забезпечувати підтримку функціонування зазначених навичок на необхідному рівні та здійснювати постійний контроль процесу фонетичного оформлення мовлення [1, с. 112].

Іншомовна компетентність включає: фонетичну систему іноземної та рідної мов; особливості артикуляційної бази рідної та іноземної мов; вимовної норми та особливостей варіювання у її межах; сучасних тенденцій у вимові сегментних одиниць та особливостей просодичного оформлення різних комунікативних типів висловлювання; особливостей фонетичного оформлення різних стилів мовлення; відмінностей у рівнях формальності реєстрів (офіційний, формальний, нейтральний, неформальний, фамільярний, інтимний). До фонетичних знань відносно також метамовні знання, які базуються на мовній рефлексії і забезпечують формування усвідомленості процесу засвоєння іноземної мови, зокрема її фонетичного аспекту. Для докладнішого висвітлення суті та ролі мовної усвідомленості в процесі навчання та вивчення іноземної мови звернемося до визначення видів знань [1].

Отже, володіння іншомовною компетентністю є необхідною умовою для здійснення іншомовної міжкультурної комунікації. Правильне фонетичне оформлення мовлення дає змогу передавати зміст, виражати власне ставлення до співрозмовника та предмета розмови, впливати на комунікантів і досягати мети висловлювання.

Відповідно до предмету нашого дослідження розглянемо користь використання сучасних інтернет-ресурсів, як засобів формування іншомовної компетентності майбутніх працівників сфери сільського господарства України.

У наші дні напрями використання інтернет-ресурсів у навчанні активно розвиваються і оновлюються. Наприклад, широке поширення останнім часом набула така теорія навчання як **педагогіка мережевих спільнот**. Дана теорія ґрунтується на таких постулатах педагогіки, як: якість середовища, в якому здійснюється засвоєння нових знань; якість наочних матеріалів для слухачів, якісна підготовка студентів у сфері сільського господарства, активна взаємодія студентів під час навчання [6].

Розвиток педагогіки мережевих спільнот щільно пов'язаний з роботою мережі Інтернет, а саме з розвитком концепції мережі (Веб 2.0).

Веб 2.0 дозволяє користувачеві взаємодіяти разом з іншими сервісами, обмінюватися з ними інформацією, а також користуватися і працювати з масовими публікаціями з різних джерел. Соціальні сервіси Веб 2.0 – це інноваційні засоби, які здатні підтримувати групові взаємодії у ході навчального процесу.

Мережа Інтернет (WorldWideNet) – дослівно «всесвітня мережа», яка об'єднує користувачів як державних, так і приватних установ, приватних користувачів, надаючи їм можливість безпосередньо взаємодіяти один з одним в найкоротші терміни [4]. Як інформаційна система, Інтернет дійсно пропонує своїм користувачам дуже велику кількість інформації і ресурсів. Спочатку метою даних програм було забезпечення комунікації між людьми на відстані, але потім вони стали вживатися у навчальних цілях, зокрема, під час навчання іноземної мови.

У науковій літературі є великий обсяг досліджень, присвячених застосуванню різних форм інтернет-ресурсів, серед яких:

– довідкові збірники і довідники на сайтах Infoseek, ultrasmart, looksmart, galaxy;

– пошукові системи Google, hotbob, opentext, webcrawler, excite;

– комунікація в мережі (Chat, Skype, Messenger). За допомогою комунікації в мережі також удосконалюються навички орфографії і граматики, а також говоріння. Але, на відміну від електронної пошти, реакція і відповідь співрозмовника приходить негайно. Skype-чат потім можна скачати, роздрукувати і прикріпити до портфоліо робіт. Така форма роботи може бути інноваційною для майбутніх працівників сфери сільського господарства України; вона дозволяє активізувати відразу навички роботи з різними додатками і програмами, а також виконувати швидкий і чіткий контроль за роботою студентів;

– блоги (інтернет-щоденники) також є найпотужнішим апаратом для організації комунікації, отримання консультацій, спілкування з великою кількістю людей, для організації дистанційного навчання, для ведення онлайн щоденників;

– колекція закладок в браузері. Цей додаток дозволяє класифікувати і систематизувати всі посилання, що накопичилися у викладача або майбутніх працівників сфери сільського господарства України за час роботи і навчання в мережі. Якщо на занятті іноземної мови організовується пошук інформації або дослідження запропонованих викладачем посилань, то доцільно навчити майбутніх працівників сфери сільського господарства України складати ановані каталоги в тому чи іншому вигляді (у вигляді текстової сторінки, таблиці Excel, переліку «Вибране» в браузері, або ж рейтингової системи посилань) [7].

Ці ресурси можуть бути застосовані не тільки на аудиторному, а й на позааудиторному занятті іноземної мови. Працюючи в мережі Інтернет, потрібно пам'ятати, що Інтернет ні в якому випадку не може замінити викладача. Зрозуміло, викладач при підготовці до заняття може скопіювати і роздрукувати певний роздатковий матеріал, проте йому важливо продемонструвати, як поводитися з цим роздатковим матеріалом, на які суттєві моменти звернути увагу і як слід ознайомлюватися та вивчати певний допоміж-

ний матеріал в Інтернеті. Така робота надзвичайно важлива на заняттях іноземної мови.

За формами подання інформації та способом доступу до неї, джерела інформації інтернет-ресурсів можуть виступати як: веб-сторінки, файлові сервери, фрагменти дискусій і конференцій, документи з різних баз даних, вирізки з газет і журналів – засобів масової інформації. Найчастіше, студенти отримують інформацію, використовуючи веб-сторінки. Така організація діяльності майбутніх працівників сфери сільського господарства України і викладачів дозволяє, з одного боку, організувати самостійну пізнавальну діяльність студентів з різними цільовими установками, а з іншого, економить час, а з ним і матеріальні засоби як студентів, так і викладачів, що свідчить про ефективність пізнавальної діяльності [8].

Інтернет-ресурси містять, як відомо, текстовий, аудіо-та візуальний матеріал з різних тем і різних мов. Однак, для того, щоб студенти орієнтувалися у обсягах інформації різного характеру та оперативно вживали її для задоволення освітніх і професійних інтересів і потреб, методистами розроблялися спеціальні навчальні Інтернет-ресурси, спрямовані на навчання майбутніх працівників сфери сільського господарства у якості засобів формування іншомовної компетентності. Розглянемо детальніше структуру даних навчальних Інтернет-ресурсів.

Hotlist (від англ. «Hotlist» – «перелік з теми» (німецький варіант «linksliste»)) – це список віртуальних сторінок з текстовим компонентом з теми, що вивчається.

Multimedia scrapbook (від англ. «Мультимедійна чернетка») являє собою особливу колекцію мультимедійних ресурсів. На відміну від хотліста, в скрепбуці накопичуються і зберігаються посилання як на текстові сайти, так і на фото, аудіо файли (наприклад, podcasts) і відео кліпи, а також графічну інформацію і популярні нині анімаційні віртуальні тури. Всі файли «скрепбука» можуть бути завантажені студентами і застосовані в якості інформаційного та ілюстративного матеріалу при дослідженні певної теми.

Treasure hunt (від англ. «Полювання за скарбами») є суміжною програмою з «hotlist» і «scrapbook». Вона аналогічна іншим ресурсам, також охоплює і зберігає посилання на різні сайти з досліджуваних тем. Відрізняється вона тільки тим, що будь-яка з посилань в даному ресурсі охоплює питання за змістом інтернет-сайту. За допомогою даних питань викладач може зорієнтувати пошуково-пізнавальну діяльність та активність майбутніх працівників сфери сільського господарства України.

Програма Subject sampler складніша за попередні програми. «Subject sampler» орієнтований на дискусії з тематики соціально-загострених і популярних поширених тем. Працюючи з програмою, студентам потрібно не тільки ознайомитися і засвоїти матеріал, а ще проявити себе та й довести свою думку і світогляд щодо виченого дискусійного питання.

Web quest (від англ. «Webquest» – «інтернет-проект») – найважчий тип навчальних Інтернет-ресурсів. «Web quest» – це, свого роду, сценарій організації проектної діяльності студентів за запропонованою викладачем темою, яка може

бути абсолютно будь-якою. Квест проводиться обов'язково з використанням ресурсів мережі Інтернет. Він може включати в себе всі складові компоненти зазначених вище інформаційних ресурсів. Один зі сценаріїв організації проектної діяльності студентів сфери сільського господарства з впровадженням Інтернет-ресурсів може мати наступну структуру: група (студент) знайомиться з загальними поняттями і положеннями з теми, що вивчається, занурюючись тим самим у проблему майбутнього проекту, а після вивчення тематики проекту, студенти діляться по групам і отримують певні завдання для неї [7].

Викладач обирає для кожної теми проекту спеціальні віртуальні ресурси, в яких студенти знаходять певні відповідники тематиці конкретної теми проекту. По завершенню роботи з інтернет-ресурсами, студенти вчать висловлювати свою думку, демонструючи своє ставлення до теми, роблять висновки та прогнозують майбутній імовірний перебіг дій (якщо це необхідно). У ході проходження теми, використовуючи новий навчальний матеріал і організовуючи обговорення, студенти мають змогу відповідати на загальні актуальні для групи питання.

Можна помітити, що будь-який з видів навчальних Інтернет-ресурсів пов'язаний з попереднім виходячи з рівня складності, рівномірно ускладнюється і, тим самим, дозволяє вирішувати найбільш важкі навчальні завдання. «Hotlist» і «multimedia scrapbook» орієнтовані на пошук, підбір та класифікацію інформації. «Treasure hunt», «subject sampler» і «web quest» вже містять складові проблемного навчання і орієнтовані на активізацію пошуково-пізнавальної діяльності студентів, в тому числі і майбутніх представників сфери сільського господарства України [4].

Як показує практика, інтернет є достатньо дієвим ресурсом щодо формування іншомовної компетентності, вдосконалення навичок володіння граматикою і лексиною іноземної мови. Також, інтернет-ресурси активно використовуються для контролю вже набутих навичок у якості тестування знань. Тренувальні завдання, наявні в мережі Інтернет, тренують навички читання, загального пізнання, а також допомагають відпрацювати лексичний, фонетичний та граматичний зріз знань. Студенти мають можливість також самостійно відпрацювати тестові завдання, визначаючи та підвищуючи свій рівень знань.

Великим плюсом застосування ресурсів мережі Інтернет у вищій школі є формування іншомовної міжкультурної компетентності в, що означає знайомство з різними культурами, визначення шляхів їх взаємодії і взаємопроникнення один в одного, формування культурних універсалій, потрібних для поліпшення взаєморозуміння та налагодження плідного співробітництва при безпосередньому спілкуванні з іноземцями.

World wide web з величезною чисельністю сайтів і домашніх сторінок, які надають інформацію на всі смаки, є безмежним полем діяльності в плані застосування на занятті іноземної мови знань, що мають відношення до отримання навичок міжкультурної комунікації та компетенції [6]. Віртуальна програма під назвою «віртуальна реальність» являє собою колекцію як лінгвістичних, так і нелінгвістичних оригінальних матері-

алів і джерел, що зберігаються на web-сервері. Сенса цієї програми полягає в тому, що вона зберігає і передає студентам елементи культури і народу країни, що вивчається. Крім того, заняття з використанням «віртуальної реальності» не прив'язані до конкретних локацій (країна, місто, село і т.п.), в яких міг би побувати студент. Робота даної програми ґрунтується на матеріалах з різних куточків світу, а, значить, і від різних людей з різними світоглядами та інтересами. Студентам надається можливість вивчати і користуватися саме запропонованими матеріалами, а не їх інтерпретацією чи аналізом [8].

Сайт Citynet уможливило здійснити подорож до різних країн світу, відвідати парки, пам'ятки культури та всілякі значущі і цікаві місця. Тут можна знайти все цікаве і рідкісне про обрану країну – від фото пам'ятників до звіту про природні ресурси й мистецтво мови, що вивчається. Citynet – відмінний навігатор. Потрапивши в бажану країну, за допомогою підтримки гіпертексту або лінків (посилань), студенти мають можливість ознайомитися з країною та її околицями.

Можна рекомендувати студентам також відвідати країни в якості туристів або гідів. Особливо це може стати у пригоді студентам, які вивчають туризм у вищій школі та й просто будь-якому студенту задля загального розвитку. Вони зможуть самі підготувати свій багаж і поради взяти потрібні речі в дорогу, зателефонувати за контактним телефоном авіакомпанії та до готелю, щоб отримати інформацію про наявність квитків і вакантних місць, оформити бланки на отримання візи та закордонних паспортів. У якості звіту про виконану роботу викладач можуть рекомендувати студентам створити і оформити свій власний фотоальбом або щоденник подорожей.

Metro link (Metro <http://www.Subwaynavigator.com>) – це інтернет-сайт, за допомогою якого кожна людина може виявитися в будь-якому великому місті і подорожувати по ньому на метро. Дана програма може стати відмінним помічником для студентів, адже з її допомогою можна дізнатися маршрут метро в будь-якому місті, а також вивчити його і використовувати для подорожей, скласти карту пам'яток міста і дізнатися, як пересуватися з однієї точки міста в інші, подорожуючи по різних куточках міста. Найменування зупинок вже занесені в маршрутну карту, а програма сама обробляє дані і прораховує приблизний час руху від зупинки до зупинки, а також зберігає в пам'яті програми станції і маршрути, якими користувався турист. Таким чином, на заняттях, пов'язаних із країнознавством, студенти можуть розробити проект або написати доповідь, позначивши маршрути всіх переміщень, які в свою чергу будуть відображати пам'ятки, які зустрілися в місті, час, витрачений на дорогу. Наприклад, подорожуючи Німеччиною, а саме Берліном, можна виїхати зі станції метро «Шарлоттенхоф» і через декілька хвилин досягти станції «Площа Розентгальтер». Програма, в свою чергу, опише, що на поїздку витрачено 50 хвилин і які пам'ятки були у вас на шляху по ходу маршруту [2].

Сайт Engvid.com є додатковим дидактичним ресурсом, так як він в свою чергу містить безліч відео із записами носіїв мови, що дозволяє насолодитися її оригінальною фонетикою, а також познайомитися з діалектами. Цей ресурс може бути важливим

для викладачів, так як надає певний інструмент оволодіння мовою. Заняття розподілені тематично, за рівнем складності. Вибравши одного викладача, переглянувши серію його занять, студент засвоїть не тільки нові слова, але також звикне до акценту і швидкості мови викладача. Дана програма також запропонує, як вчителю, так і студентам, актуальні фразеологізми, сленг і діалектичні вираження, які допоможуть познайомитися з реаліями досліджуваної країни. Тут також є рубрика «Скажи, чому?» (Can you tell me why?), яка допоможе перевірити і закріпити свої знання.

На сьогоднішній день зарекомендували свою доцільність і соціальні сервіси та служби в Інтернеті, які докорінним чином змінюють освітній процес, роблячи його більш особистісним і практикоорієнтованим. Дослідники виділяють такі важливі характеристики сервісів Інтернет для освітніх цілей: персоналізація, співробітництво користувачів, мережева взаємодія, накопичення інформації і модифікація контенту. Такими сервісами, які з успіхом можна використовувати у вивченні іноземної мови, є: Blog, Social networking, Wiki, Bookmarks, Web-quest, Podcast, Twitter, Skype, Google Docs, Google Maps, Second Life, You Tube, Conversational arenas [7].

Висновки і пропозиції. Таким чином, з'ясовано, що іншомовною компетентністю є здатність індивіда на основі фонетичних знань, слуховимовних та інтонаційних навичок адекватно розпізнавати на слух автентичне мовлення та коректно оформлювати власне висловлювання, враховуючи вимовну норму іноземної мови, ситуації спілкування, стилі та інші соціолінгвістичні особливості мовлення. Охарактеризовано використання сучасних інтернет-ресурсів, як засобів формування іншомовної компетентності майбутніх працівників сфери сільського господарства України. Відповідно, використання сучасних інтернет-ресурсів є незамінним для сучасного вивчення іноземної мови студентами: програми з віртуальним середовищем в мережі Інтернет дозволяють студентам вийти за тимчасові і просторові рамки, дає їм можливість автентично спілкуватися зі справжніми реальними співрозмовниками на актуальні проблеми. Однак не можна забувати про те, що технічні засоби, все-таки, є допоміжним технічним засобом навчання. Безумовно, для отримання певних позитивних результатів і навичок потрібно обережно і дуже грамотно забезпечити їх впровадження в процес навчання.

Список літератури:

1. Бігич О.Б., Волошинова М.М., Мацнева О.А. та ін. Електронні засоби навчання іноземних мов студентів: Досвід розробки й апробації : колективна монографія. Заг. і наук. ред. О.Б. Бігич. Київ : вид. центр КНЛУ, 2012. 160 с.
2. Коваль Т.І., Асоянц П.Г., Каменева Т.М. та ін. Інформаційно-комунікаційні технології у навчанні іноземних мов для професійного спілкування : колективна монографія, заг. ред. Т.І. Коваль. Київ : вид. центр КНЛУ, 2012. 280 с.
3. Коваль Т.І. Підготовка викладачів вищої школи: інформаційні технології у педагогічній діяльності : навч.-метод. посібник. Київ : вид. центр КНЛУ, 2009. 380 с.
4. Ніколаєва С.Ю., Борецька Г.Е., Майер Н.В., Устименко О.М., Черниш В.В. та інші. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах : Колективна монографія [за ред. С.Ю. Ніколаєвої; техн. ред. І.Ф. Соболева]. Київ : Ленвіт, 2015. 444 с.
5. Тарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному навчальному закладі освіти : навч. посіб. Дніпропетровськ : Дніпропет. ун-т екон. та права, 2005. 246 с.
6. Токменко О.О. Інформаційні технології у викладанні іноземних мов: сьогодні і скрізь. *Іноземні мови*. 2006. № 2. С. 98–100.
7. Юдіна О.В. Педагогічні умови формування у студентів іншомовної комунікативної компетентності засобами інтернет-ресурсів. *Педагогічні науки : зб. наук. пр.* Вип. 1. Бердянськ : ФО-П Ткачук О.В., 2016. С. 328–334.
8. Lawrence T. ICTs for Modern Educational and Instructional Advancement : New Approaches to Teaching / Lawrence T. NY : Hershey, 2010. 402 p.

References:

1. Bigich, O.B., Voloshinova, M.M., Macneva, O.A. ta in. /Zag. i nauk. red. O.B. Bigich (2012). Elektronni zasobi navchannya inozemnih mov studentiv: Dosvid rozrobki i aprobacii : kolektivna monografiya [Electronic means of teaching foreign languages to students: Experience of development and testing: a collective monograph]. Kyiv: Vid. Centr KNLU, 160 p.
2. Koval', T.I., Asoyanc, P.G., Kameneva, T.M. ta in. / zag. red. T.I. Koval' (2012). Informaciino-komunikaciini tehnologii u navchanni inozemnih mov dlya profesiinogo spilkuvannya : kolektivna monografiya [Information and communication technologies in teaching foreign languages for professional communication: a collective monograph]. Kyiv: Vid. centr KNLU, 280 p.
3. Koval', T.I. (2009). Pidgotovka vkladachiv vischoi shkoli : informaciini tehnologii u pedagogichnii diyal'nosti : navch.-metod. posibnik [Training of higher school teachers: information technologies in pedagogical activity]. Kyiv: Vid. centr KNLU, 380 p.
4. Nikolaeva, S.Yu., Borec'ka, G.E., Maier, N.V., Ustimenko, O.M., Chernish, V.V. ta inshi (2015). Suchasni tehnologii navchannya inozemnih mov i kul'tur u zagal'noosvitnih i vischih navchal'nih zakladah : Kolektivna monografiya [Modern technologies of teaching foreign languages and cultures in secondary and higher educational institutions: Collective monograph], [za red. S.Yu. Nikolaevoi; tehn. red. I.F. Soboleva]. Kyiv: Lenvit, 444 p.
5. Tarnopol's'kii, O.B. (2005). Metodika navchannya inshomovnoi movlennevoi diyal'nosti u vischomu movnomu navchal'nomu zakladi osviti: navch. posib. [Methods of teaching foreign language speech activity in a higher language educational institution]. Dnipropetrovs'k: Dnipropet. un-t ekon. ta prava, 246 p.
6. Tokmenko, O.O. (2006). Informaciini tehnologii u vkladanni inozemnih mov: s'ogodni i skriz' [Information technologies in foreign language teaching: today and everywhere]. *Inozemni movi*, no. 2, pp. 98–100.
7. Yudina, O.V. (2016). Pedagogichni umovi formuvannya u studentiv inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti zasobami internet-resursiv [Pedagogical conditions of formation of students' foreign language communicative competence by means of Internet resources]. *Pedagogichni nauki: zb. nauk. pr.* Vol. 1. Berdyans'k: FO-P Tkachuk O.V., pp. 328–334.
8. Lawrence, T. (2010). ICTs for Modern Educational and Instructional Advancement: New Approaches to Teaching / Lawrence T. NY: Hershey, 402 p.